

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)

της 4ης Μαΐου 2017*

«Προδικαστική παραπομπή — Οδηγία 95/46/ΕΚ — Άρθρο 7, στοιχείο στ' — Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα — Προϋποθέσεις νόμιμης επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα — Έννοια της επεξεργασίας που είναι “απαραίτητη για την επίτευξη του εννόμου συμφέροντος τρίτου” — Αίτημα γνωστοποίησης των προσωπικών δεδομένων προσώπου, το οποίο ευθύνεται για την πρόκληση τροχαίου ατυχήματος, με σκοπό την άσκηση δικαιώματος ενώπιον δικαστηρίου — Υποχρέωση του υπευθύνου της επεξεργασίας να δεχθεί το αίτημα αυτό — Δεν υφίσταται»

Στην υπόθεση C-13/16,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments (Ανώτατο Δικαστήριο, τμήμα διοικητικών διαφορών, Λετονία) με απόφαση της 30ής Δεκεμβρίου 2015, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 8 Ιανουαρίου 2016, στο πλαίσιο της δίκης

Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Kārtības policijas pārvalde

κατά

Rīgas pašvaldības SIA «Rīgas satiksme»,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους M. Pešič, πρόεδρο τμήματος, A. Prechal, A. Rosas (εισηγητή), C. Toader και E. Jarašiūnas, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Bobek

γραμματέας: M. Aleksejeva, διοικητικός υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 24ης Νοεμβρίου 2016,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Rīgas pašvaldības SIA «Rīgas satiksme», εκπροσωπούμενη από τον L. Bemhens,
- η Λετονική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον I. Kalniņš και την A. Bogdanova,
- η Τσεχική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους J. Vlácil και M. Smolek,
- η Ισπανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την M. J. García-Valdecasas Dorrego,

* Γλώσσα διαδικασίας: η λετονική.

- η Αυστριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον G. Eberhard,
- η Πορτογαλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους L. Inez Fernandes και M. Figueiredo, καθώς και από την C. Vieira Guerra,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους D. Nardi και H. Kranenborg, καθώς και από την I. Rubene,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 26ης Ιανουαρίου 2017,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής απόφασης αφορά την ερμηνεία του άρθρου 7, στοιχείο στ', της οδηγίας 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1995, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών (ΕΕ 1995, L 281, σ. 31).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του **Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Kārtības policijas pārvalde** (γραφείου αρμόδιου για τη βεβαίωση τροχαίων παραβάσεων του διοικητικού δικαίου και υπαγόμενου στην εθνική αστυνομική διεύθυνση ασφάλειας της περιφέρειας της Ρίγας, Λετονία) (στο εξής: αστυνομία) και της Rīgas pašvaldības SIA «Rīgas satiksme» (στο εξής: Rīgas satiksme), εταιρίας τρόλεϊ της πόλεως της Ρίγας, με αντικείμενο αίτημα γνωστοποίησης των δεδομένων ταυτοποίησης του υπαιτίου ατυχήματος.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

- 3 Το άρθρο 1 της οδηγίας 95/46, το οποίο επιγράφεται «Στόχος της οδηγίας», προβλέπει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας, την προστασία των θεμελιωδών ελευθεριών και δικαιωμάτων των φυσικών προσώπων, και ιδίως της ιδιωτικής ζωής, έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

2. Τα κράτη μέλη δεν μπορούν να περιορίζουν ή να απαγορεύουν την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μεταξύ των κρατών μελών για λόγους συναφείς με την προστασία που εξασφαλίζεται δυνάμει της παραγράφου 1.»
- 4 Το άρθρο 2 της οδηγίας αυτής ορίζει τα εξής:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, νοούνται ως:

α) “δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα”: κάθε πληροφορία που αναφέρεται σε φυσικό πρόσωπο του οποίου η ταυτότητα είναι γνωστή ή μπορεί να εξακριβωθεί (το πρόσωπο στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα)· ως πρόσωπο του οποίου η ταυτότητα μπορεί να εξακριβωθεί λογίζεται το πρόσωπο εκείνο που μπορεί να προσδιοριστεί, άμεσα ή έμμεσα, ιδίως βάσει αριθμού ταυτότητας ή βάσει ενός ή περισσότερων συγκεκριμένων στοιχείων που χαρακτηρίζουν την υπόστασή του από φυσική, βιολογική, ψυχολογική, οικονομική, πολιτιστική ή κοινωνική άποψη·

β) “επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα” (επεξεργασία): κάθε εργασία ή σειρά εργασιών που πραγματοποιούνται με ή χωρίς τη βοήθεια αυτοματοποιημένων διαδικασιών και εφαρμόζονται σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, όπως η συλλογή, η καταχώρηση, η οργάνωση, η αποθήκευση, η προσαρμογή ή η τροποποίηση, η ανάκτηση, η αναζήτηση πληροφοριών, η χρήση, η ανακοίνωση με διαβίβαση, η διάδοση ή κάθε άλλη μορφή διάθεσης, η εναρμόνιση ή ο συνδυασμός, καθώς και το κλείδωμα, η διαγραφή ή η καταστροφή·

[...]

δ) “υπεύθυνος της επεξεργασίας”: το φυσικό ή νομικό πρόσωπο, η δημόσια αρχή, η υπηρεσία ή οποιοσδήποτε άλλος φορέας που μόνος ή από κοινού με άλλους καθορίζει τους στόχους και τον τρόπο της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Όταν οι στόχοι και ο τρόπος της επεξεργασίας καθορίζονται από νομοθετικές ή κανονιστικές διατάξεις, εθνικές ή κοινοτικές, ο υπεύθυνος της επεξεργασίας ή τα ειδικά κριτήρια για τον ορισμό του μπορούν να καθορίζονται από το εθνικό ή το κοινοτικό δίκαιο·

[...]».

5 Το άρθρο 5 της οδηγίας 95/46 ορίζει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη καθορίζουν, εντός των ορίων του παρόντος κεφαλαίου, τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα είναι σύννομη.»

6 Στο κεφάλαιο II, τμήμα II, της οδηγίας 95/46, με τίτλο «Βασικές αρχές της νόμιμης επεξεργασίας δεδομένων», το άρθρο 7 της οδηγίας αυτής ορίζει τα ακόλουθα:

«Τα κράτη μέλη προβλέπουν ότι επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μπορεί να γίνεται μόνον εάν:

α) το πρόσωπο στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα έχει δώσει τη ρητή συγκατάθεσή του

ή

β) είναι απαραίτητη για την εκτέλεση σύμβασης της οποίας το ενδιαφερόμενο πρόσωπο είναι συμβαλλόμενο μέρος ή για την εκτέλεση προσυμβατικών μέτρων ληφθέντων αιτήσεϊ του

ή

γ) είναι απαραίτητη για την τήρηση εκ του νόμου υποχρέωσης του υπευθύνου της επεξεργασίας

ή

δ) είναι απαραίτητη για τη διαφύλαξη ζωτικού συμφέροντος του προσώπου στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα

ή

ε) είναι απαραίτητη για την εκπλήρωση έργου δημοσίου συμφέροντος ή εμπίπτοντος στην άσκηση δημοσίας εξουσίας που έχει ανατεθεί στον υπεύθυνο της επεξεργασίας ή στον τρίτο στον οποίο ανακοινώνονται τα δεδομένα

ή

στ) είναι απαραίτητη για την επίτευξη του εννόμου συμφέροντος που επιδιώκει ο υπεύθυνος της επεξεργασίας ή ο τρίτος ή οι τρίτοι στους οποίους ανακοινώνονται τα δεδομένα, υπό τον όρο ότι δεν προέχει το συμφέρον ή τα θεμελιώδη δικαιώματα και οι ελευθερίες του προσώπου στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα που χρήζουν προστασίας δυνάμει του άρθρου 1, παράγραφος 1, της παρούσας οδηγίας.»

- 7 Το άρθρο 8, παράγραφος 2, στοιχείο ε', της οδηγίας 95/46 προβλέπει ότι η απαγόρευση της επεξεργασίας ορισμένων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως αυτά που παρέχουν πληροφορίες για τη φυλετική καταγωγή ή τα πολιτικά φρονήματα, δεν ισχύει όταν η επεξεργασία αφορά δεδομένα τα οποία προδήλως δημοσιοποιούνται από το πρόσωπο στο οποίο αναφέρονται ή είναι αναγκαία για την αναγνώριση, άσκηση ή υπεράσπιση δικαιώματος ενώπιον δικαστηρίου.

Το λετονικό δίκαιο

- 8 Το άρθρο 6 του Fizisko personu datu aizsardzības likums (νόμου περί προστασίας των δεδομένων φυσικών προσώπων), της 23ης Μαρτίου 2000 (*Latvijas Vēstnesis*, 2000, αριθ. 123/124) ορίζει τα εξής:

«Κάθε φυσικό πρόσωπο έχει δικαίωμα προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν.»

- 9 Το άρθρο 7 του νόμου αυτού, το οποίο έχει ως σκοπό τη μεταφορά του άρθρου 7 της οδηγίας 95/46 στην εθνική έννομη τάξη, προβλέπει ότι η επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα επιτρέπεται μόνον εάν ο εν λόγω νόμος δεν ορίζει άλλως και εάν συντρέχει μία τουλάχιστον από τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

«1) το πρόσωπο στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα έχει δώσει τη συγκατάθεσή του·

2) η επεξεργασία των δεδομένων απορρέει από συμβατικές υποχρεώσεις που έχει αναλάβει το ως άνω πρόσωπο ή, κατόπιν αιτήσεώς του, η εν λόγω επεξεργασία είναι απαραίτητη για τη σύναψη της συμβάσεως·

3) η επεξεργασία των δεδομένων είναι απαραίτητη για την τήρηση εκ του νόμου υποχρεώσεως του υπευθύνου της επεξεργασίας·

4) η επεξεργασία των δεδομένων είναι απαραίτητη για τη διαφύλαξη ζωτικών συμφερόντων του ως άνω προσώπου, περιλαμβανομένων της ζωής και της υγείας του·

5) η επεξεργασία των δεδομένων είναι απαραίτητη για την επιτέλεση έργου δημοσίου συμφέροντος ή εμπίπτοντος στην άσκηση δημοσίας εξουσίας, η οποία έχει ανατεθεί στον υπεύθυνο της επεξεργασίας ή στον τρίτο στον οποίο ανακοινώνονται τα δεδομένα·

6) η επεξεργασία των δεδομένων είναι απαραίτητη για την επίτευξη του εννόμου συμφέροντος που επιδιώκει ο υπεύθυνος της επεξεργασίας ή ο τρίτος στον οποίο ανακοινώνονται τα δεδομένα, χωρίς να θίγονται τα θεμελιώδη δικαιώματα και οι ελευθερίες του προσώπου στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα.»

- 10 Το άρθρο 12 του νόμου αυτού προβλέπει ότι η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, τα οποία αφορούν παραβάσεις του ποινικού δικαίου, ποινικές και διοικητικές κυρώσεις, καθώς και δικαστικές αποφάσεις ή δικογραφίες, επιτρέπεται μόνον από τα οριζόμενα στον νόμο πρόσωπα και στις προβλεπόμενες από αυτόν περιπτώσεις.

- 11 Κατά το άρθρο 261 του Latvijas Administratīvo pārkārpinu kodekss (λετονικού κώδικα διοικητικών παραβάσεων), πρόσωπο το οποίο έχει υποστεί ζημία από παράβαση δύναται να χαρακτηριστεί ως ζημιωθείς, στο πλαίσιο της διαδικασίας διοικητικής παραβάσεως, από το όργανο ή τον υπάλληλο που έχει αρμοδιότητα να εξετάσει την υπόθεση. Η διάταξη αυτή προβλέπει τα δικαιώματα των ζημιωθέντων, στα οποία συγκαταλέγεται το δικαίωμά τους να λάβουν γνώση του φακέλου της υποθέσεως και να κάνουν χρήση των δικονομικών δικαιωμάτων τους για τη λήψη αποζημιώσεως.

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 12 Τον Δεκέμβριο του 2012 συνέβη στη Ρίγα τροχαίο ατύχημα. Οδηγός ταξί είχε σταθμεύσει το όχημά του στην άκρη του οδοστρώματος. Ενώ ένα τρόλεϊ της Rīgas satiksme περνούσε δίπλα από το συγκεκριμένο ταξί, ο επιβάτης που βρισκόταν στο πίσω κάθισμα του ταξί άνοιξε την πόρτα, η οποία προσέκρουσε στο τρόλεϊ και του προξένησε φθορές. Κινήθηκε δε διαδικασία λόγω διοικητικής παραβάσεως και βεβαιώθηκε η τέλεσή της.
- 13 Καθόσον υπαίτιος του ατυχήματος θεωρήθηκε, αρχικώς, ο οδηγός του ταξί, η Rīgas satiksme αξίωσε αποζημίωση από την ασφαλιστική εταιρία που κάλυπτε την αστική ευθύνη του κυρίου του επίμαχου ταξί ή του νομίμου χρήστη του. Ωστόσο, η εν λόγω ασφαλιστική εταιρία ενημέρωσε τη Rīgas satiksme ότι δεν θα της καταβάλει αποζημίωση, επειδή για το ατύχημα δεν ευθυνόταν ο οδηγός αλλά ο επιβάτης του ταξί. Διευκρίνισε δε ότι η Rīgas satiksme μπορούσε να εναγάγει τον επιβάτη αυτόν στο πλαίσιο διαδικασίας του αστικού δικαίου.
- 14 Κατόπιν τούτου, η Rīgas satiksme υπέβαλε αίτηση στην αστυνομία, με την οποία ζητούσε πληροφορίες για το πρόσωπο στο οποίο είχε επιβληθεί διοικητική κύρωση μετά το ατύχημα, καθώς και αντίγραφα των δηλώσεων του οδηγού του ταξί και του επιβάτη σχετικά με τις συνθήκες του ατυχήματος, καθώς και το ονοματεπώνυμο, τον αριθμό δελτίου ταυτότητας και τη διεύθυνση κατοικίας του επιβάτη του ταξί. Η Rīgas satiksme διευκρίνισε στην αστυνομία ότι επρόκειτο να χρησιμοποιήσει τις ζητηθείσες πληροφορίες μόνο για να εναγάγει το πρόσωπο αυτό ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων.
- 15 Η αστυνομία δέχθηκε εν μέρει την αίτηση της Rīgas satiksme και της κοινοποίησε το ονοματεπώνυμο του επιβάτη, αλλά αρνήθηκε να κοινοποιήσει τον αριθμό δελτίου ταυτότητας και τη διεύθυνση κατοικίας του. Δεν απέστειλε, επίσης, αντίγραφα των δηλώσεων των εμπλεκόμενων στο ατύχημα προσώπων.
- 16 Η απόφαση της αστυνομίας στηρίζεται στο γεγονός ότι μόνον οι εμπλεκόμενοι σε υπόθεση διοικητικής παραβάσεως μπορούν να λαμβάνουν τις πληροφορίες που τους αφορούν. Όμως, η Rīgas satiksme δεν μετέχει στην επίμαχη διαδικασία. Συγκεκριμένα, δυνάμει του λετονικού κώδικα διοικητικών παραβάσεων, ένα πρόσωπο χαρακτηρίζεται, κατόπιν αιτήσεώς του, ως παθών σε υπόθεση διοικητικής παραβάσεως από το όργανο ή τον υπάλληλο που έχει αρμοδιότητα να εξετάσει την υπόθεση. Εν προκειμένω, η Rīgas satiksme δεν έκανε χρήση του δικαιώματος αυτού.
- 17 Η Rīgas satiksme άσκησε προσφυγή ενώπιον του administratīvā rajona tiesa (πρωτοβάθμιου διοικητικού δικαστηρίου, Λετονία) κατά της αποφάσεως της αστυνομίας, στο μέτρο που αρνήθηκε να της αποκαλύψει τον αριθμό δελτίου ταυτότητας και τη διεύθυνση του εμπλεκόμενου στο ατύχημα επιβάτη. Με απόφαση της 16ης Μαΐου 2014, το δικαστήριο αυτό δέχθηκε την προσφυγή της Rīgas satiksme και διέταξε την αστυνομία να παράσχει τα στοιχεία που αφορούσαν τον αριθμό δελτίου ταυτότητας και τη διεύθυνση του τόπου κατοικίας του συγκεκριμένου επιβάτη.
- 18 Η αστυνομία άσκησε αναίρεση ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου. Το εν λόγω δικαστήριο ζήτησε τη γνώμη της Datu valsts inspekcija (εθνικής αρχής προστασίας δεδομένων, Λετονία), η οποία επισήμανε, στο απαντητικό έγγραφο της 13ης Οκτωβρίου 2015, ότι το άρθρο 7, σημείο 6, του νόμου περί προστασίας των δεδομένων φυσικών προσώπων δεν μπορεί να αποτελέσει νομική βάση για τη γνωστοποίηση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στη διαφορά της κύριας δίκης, διότι τα πρόσωπα

στα οποία η αστυνομία μπορεί να αποστείλει πληροφορίες αφορώσες ορισμένη υπόθεση απαριθμούνται στον λετονικό κώδικα διοικητικών παραβάσεων. Συνεπώς, κατά την εθνική αρχή προστασίας δεδομένων, η γνωστοποίηση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στο πλαίσιο υποθέσεως αφορώσας διοικητική παράβαση μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο βάσει των παραγράφων 3 και 5 του εν λόγω άρθρου στις περιπτώσεις που προβλέπει ο νόμος αυτός. Το άρθρο 7 του εν λόγω νόμου δεν επιβάλλει υποχρέωση, αλλά παρέχει απλώς το δικαίωμα στον υπεύθυνο της επεξεργασίας, εν προκειμένω στην αστυνομία, να προβεί στην επεξεργασία των δεδομένων.

- 19 Η εθνική αρχή προστασίας δεδομένων επισήμανε ότι η Rīgas satiksme είχε δύο δυνατότητες να αποκτήσει τις συγκεκριμένες πληροφορίες. Μπορούσε είτε να υποβάλει αιτιολογημένη αίτηση στο ληξιαρχείο είτε να καταθέσει αίτηση ενώπιον των δικαστηρίων βάσει των άρθρων 98 έως 100 του νόμου περί πολιτικής δικονομίας για την παροχή αποδεικτικών στοιχείων, ζητώντας από το δικαστήριο να απαιτήσει από την αστυνομία τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που ήταν απαραίτητα για να εναγάγει το συγκεκριμένο πρόσωπο.
- 20 Το αιτούν δικαστήριο αμφιβάλλει σχετικά με την αποτελεσματικότητα των τρόπων αποκτήσεως δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που υπέδειξε η εθνική αρχή προστασίας δεδομένων. Διευκρινίζει δε συναφώς, αφενός, ότι εάν η υποβαλλόμενη στο ληξιαρχείο αίτηση αναφέρει μόνον το όνομα του επιβάτη του ταξί, ενδέχεται να μην είναι δυνατή η ταυτοποίησή του χωρίς τον αριθμό δελτίου ταυτότητας, διότι είναι δυνατό να έχουν το ίδιο ονοματεπώνυμο πλέον του ενός πρόσωπα. Αφετέρου, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι, λαμβανομένων υπόψη των εθνικών διατάξεων περί παροχής αποδεικτικών στοιχείων, ο αιτών πρέπει να γνωρίζει τουλάχιστον τη διεύθυνση του τόπου κατοικίας του καθού προκειμένου να ασκήσει αίτηση ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων.
- 21 Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι υπάρχουν αμφιβολίες σχετικά με την ερμηνεία του όρου «απαραίτητη» στο άρθρο 7, στοιχείο στ', της οδηγίας αυτής.
- 22 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Augstākā tiesa, Administratīvo lietu departaments (Ανώτατο Δικαστήριο, τμήμα διοικητικών διαφορών, Λετονία) αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:
- «1) Πρέπει να γίνει δεκτό ότι η έκφραση “είναι απαραίτητη για την επίτευξη του εννόμου συμφέροντος που επιδιώκει [...] ο τρίτος ή οι τρίτοι στους οποίους ανακοινώνονται τα δεδομένα” του άρθρου 7, στοιχείο στ', της οδηγίας 95/46, έχει την έννοια ότι η αστυνομία οφείλει να γνωστοποιήσει στη Rīgas satiksme τα ζητηθέντα από αυτήν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τα οποία χρειάζεται προκειμένου να ασκήσει αγωγή;
- 2) Ασκει επιρροή στην απάντηση που πρέπει να δοθεί στο ερώτημα αυτό το γεγονός ότι, όπως προκύπτει από τη δικογραφία, ο επιβάτης του ταξί του οποίου τα δεδομένα επιδιώκει να αποκτήσει η Rīgas satiksme ήταν ανήλικος κατά τον χρόνο του ατυχήματος;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

- 23 Με τα ερωτήματά του, τα οποία πρέπει να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί εάν το άρθρο 7, στοιχείο στ', της οδηγίας 95/46 έχει την έννοια ότι επιβάλλει την υποχρέωση γνωστοποίησης δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε τρίτο, προκειμένου αυτός να μπορέσει να ασκήσει αγωγή αποζημίωσης ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων για τη ζημία που του προκάλεσε το πρόσωπο το οποίο αφορά η προστασία των δεδομένων αυτών, και εάν το γεγονός ότι το συγκεκριμένο πρόσωπο είναι ανήλικος μπορεί να επηρεάσει την ερμηνεία της διατάξεως αυτής.
- 24 Στην υπόθεση της κύριας δίκης δεν αμφισβητείται ότι ο αριθμός δελτίου ταυτότητας και η διεύθυνση του επιβάτη του ταξί, τα οποία ζητεί να μάθει η Rīgas satiksme, αποτελούν πληροφορίες που αναφέρονται σε φυσικό πρόσωπο του οποίου η ταυτότητα είναι γνωστή ή μπορεί να εξακριβωθεί και,

συνεπώς, συνιστούν «δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα» κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο α', της οδηγίας 95/46. Δεν αμφισβητείται επίσης ότι η αστυνομία, στην οποία υποβλήθηκε η αίτηση αυτή, είναι υπεύθυνη για την επεξεργασία των δεδομένων αυτών και, μεταξύ άλλων, για ενδεχόμενη γνωστοποίησή τους, κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο δ', της οδηγίας αυτής.

- 25 Κατά το άρθρο 5 της οδηγίας 95/46, τα κράτη μέλη είναι αρμόδια να καθορίζουν, εντός των ορίων των διατάξεων της οδηγίας αυτής, τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα είναι σύνομη. Το άρθρο 7 της εν λόγω οδηγίας, το οποίο προβλέπει τις αρχές της νόμιμης επεξεργασίας των δεδομένων αυτών, ορίζει συναφώς ότι «[τ]α κράτη μέλη προβλέπουν ότι [αυτή] μπορεί να γίνεται μόνον» εάν συντρέχει μία από τις προϋποθέσεις που απαριθμεί εξαντλητικώς η διάταξη αυτή. Κατά το ως άνω άρθρο 7, στοιχείο στ', η εν λόγω επεξεργασία επιτρέπεται όταν είναι απαραίτητη για την επίτευξη του εννόμου συμφέροντος που επιδιώκει ο υπεύθυνος της επεξεργασίας ή ο τρίτος ή οι τρίτοι στους οποίους ανακοινώνονται τα δεδομένα, υπό τον όρο ότι δεν προέχει το συμφέρον ή τα θεμελιώδη δικαιώματα και οι ελευθερίες του προσώπου στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα που χρήζουν προστασίας δυνάμει του άρθρου 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 95/46.
- 26 Συνεπώς, από την οικονομία της οδηγίας 95/46 και από το γράμμα του άρθρου 7 της οδηγίας αυτής προκύπτει ότι το άρθρο 7, στοιχείο στ', της οδηγίας 95/46 δεν επιβάλλει, καθ' εαυτό, υποχρέωση, αλλά εκφράζει απλώς τη δυνατότητα επεξεργασίας δεδομένων, όπως η ανακοίνωση σε τρίτο των δεδομένων που είναι απαραίτητα για την επίτευξη του επιδιωκόμενου εκ μέρους του εννόμου συμφέροντος. Όπως υπογράμμισε ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 43 έως 46 των προτάσεών του, μια τέτοια ερμηνεία μπορεί να συναχθεί και από άλλες πράξεις του δικαίου της Ένωσης που άπτονται των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (βλ., συναφώς, όσον αφορά την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, απόφαση της 29ης Ιανουαρίου 2008, *Promusicae*, C-275/06, EU:C:2008:54, σκέψεις 54 και 55).
- 27 Πρέπει, εντούτοις, να παρατηρηθεί ότι το άρθρο 7, στοιχείο στ', της οδηγίας 95/46 δεν αντιτίθεται σε μια τέτοια γνωστοποίηση, σε περίπτωση που αυτή πραγματοποιείται βάσει του εθνικού δικαίου, τηρουμένων των προϋποθέσεων που προβλέπει η διάταξη αυτή.
- 28 Συναφώς, το άρθρο 7, στοιχείο στ', της οδηγίας 95/46 προβλέπει τρεις σωρευτικές προϋποθέσεις για τη σύνομη επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και δη, πρώτον, την επιδίωξη εννόμου συμφέροντος εκ μέρους του υπευθύνου της επεξεργασίας ή του τρίτου ή των τρίτων στους οποίους ανακοινώνονται τα δεδομένα, δεύτερον, την αναγκαιότητα της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για την επίτευξη του επιδιωκόμενου εννόμου συμφέροντος και, τρίτον, την προϋπόθεση ότι δεν προέχουν τα θεμελιώδη δικαιώματα και οι ελευθερίες του προσώπου το οποίο αφορά η προστασία των δεδομένων.
- 29 Όσον αφορά την προϋπόθεση σχετικά με την επιδίωξη εννόμου συμφέροντος, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 65, 79 και 80 των προτάσεών του, δεν χωρεί καμία αμφιβολία ότι είναι έννομο το συμφέρον που έχει τρίτος να αποκτήσει τις προσωπικές πληροφορίες προσώπου το οποίο επέφερε ζημία στην περιουσία του, ώστε να εναγάγει το πρόσωπο αυτό για αποζημίωση (βλ., συναφώς, απόφαση της 29ης Ιανουαρίου 2008, *Promusicae*, C-275/06, EU:C:2008:54, σκέψη 53). Η ανάλυση αυτή επιρρωννύεται από το άρθρο 8, παράγραφος 2, στοιχείο ε', της οδηγίας 95/46, το οποίο προβλέπει ότι η απαγόρευση της επεξεργασίας ορισμένων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως αυτά που παρέχουν πληροφορίες για τη φυλετική καταγωγή ή τα πολιτικά φρονήματα, δεν ισχύει, μεταξύ άλλων, όταν η επεξεργασία είναι αναγκαία για την αναγνώριση, άσκηση ή υπεράσπιση δικαιώματος ενώπιον δικαστηρίου.
- 30 Όσον αφορά την προϋπόθεση περί αναγκαιότητας της επεξεργασίας των δεδομένων πρέπει να υπομνησθεί ότι οι παρεκκλίσεις και οι περιορισμοί της αρχής της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα δεν πρέπει να υπερβαίνουν το αυστηρώς αναγκαίο μέτρο (αποφάσεις της 9ης Νοεμβρίου 2010, *Volker und Markus Schecke και Eifert*, C-92/09 και C-93/09, EU:C:2010:662, σκέψη 86, της 7ης Νοεμβρίου 2013, *IPI*, C-473/12, EU:C:2013:715, σκέψη 39, και της 11ης Δεκεμβρίου

2014, Rynėš, C-212/13, EU:C:2014:2428, σκέψη 28). Συναφώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, βάσει των στοιχείων που παρέσχε το αιτούν δικαστήριο, η γνωστοποίηση μόνον του ονοματεπωνύμου του υπαιτίου της ζημίας δεν αρκεί για να εξακριβωθεί επαρκώς η ταυτότητά του ώστε να καταστεί δυνατό να εναχθεί αυτός ενώπιον δικαστηρίου. Είναι, συνεπώς, αναγκαίο για τον σκοπό αυτό να παρασχεθεί και η διεύθυνση και/ή ο αριθμός δελτίου ταυτότητας του προσώπου αυτού.

- 31 Τέλος, όσον αφορά την προϋπόθεση της σταθμίσεως των επίμαχων αντιτιθεμένων δικαιωμάτων και συμφερόντων, αυτή εξαρτάται, κατ' αρχήν, από τις συγκεκριμένες περιστάσεις κάθε περιπτώσεως (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 24ης Νοεμβρίου 2011, *Asociación Nacional de Establecimientos Financieros de Crédito*, C-468/10 και C-469/10, EU:C:2011:777, σκέψη 40, και της 19ης Οκτωβρίου 2016, *Breyer*, C-582/14, EU:C:2016:779, σκέψη 62).
- 32 Συναφώς, το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι είναι δυνατό να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι η σοβαρότητα της προσβολής των θεμελιωδών δικαιωμάτων του προσώπου το οποίο αφορά η εν λόγω επεξεργασία μπορεί να ποικίλλει ανάλογα με το εάν τα επίδικα δεδομένα περιλαμβάνονται ήδη σε προσβάσιμες στο κοινό πηγές (βλ., συναφώς, απόφαση της 24ης Νοεμβρίου 2011, *Asociación Nacional de Establecimientos Financieros de Crédito*, C-468/10 και C-469/10, EU:C:2011:777, σκέψη 44).
- 33 Όσον αφορά το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, όπως έχει αναδιατυπωθεί στη σκέψη 23 της παρούσας αποφάσεως, πρέπει να επισημανθεί ότι η ηλικία του προσώπου στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα μπορεί να αποτελείσει ένα από τα στοιχεία που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στο πλαίσιο της σταθμίσεως αυτής. Επιβάλλεται, εντούτοις, η διαπίστωση ότι, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 82 έως 84 των προτάσεών του και υπό την επιφύλαξη των επαληθεύσεων στις οποίες θα προβεί συναφώς το αιτούν δικαστήριο, δεν φαίνεται να είναι δικαιολογημένη, υπό συνθήκες όπως οι επίμαχες στην υπόθεση της κύριας δίκης, η άρνηση γνωστοποίησης σε ζημιωθέντα των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που είναι απαραίτητα για την άσκηση αγωγής αποζημίωσης κατά του υπαιτίου της ζημίας ή, ενδεχομένως, των προσώπων που ασκούν τη γονική επιμέλεια, για τον λόγο ότι ο υπαίτιος είναι ανήλικος.
- 34 Από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει ότι το άρθρο 7, στοιχείο στ', της οδηγίας 95/46 έχει την έννοια ότι δεν επιβάλλει την υποχρέωση γνωστοποίησης δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε τρίτο, προκειμένου αυτός να μπορέσει να ασκήσει αγωγή αποζημίωσης ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων για τη ζημία που του προκάλεσε το πρόσωπο το οποίο αφορά η προστασία των δεδομένων αυτών. Εντούτοις, το άρθρο 7, στοιχείο στ', της οδηγίας αυτής δεν αντιτίθεται σε μια τέτοιου είδους γνωστοποίηση βάσει του εθνικού δικαίου.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 35 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) αποφαινεται:

Το άρθρο 7, στοιχείο στ', της οδηγίας 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1995, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών, έχει την έννοια ότι δεν επιβάλλει την υποχρέωση γνωστοποίησης δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε τρίτο, προκειμένου αυτός να μπορέσει να ασκήσει αγωγή αποζημίωσης ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων για τη ζημία που του προκάλεσε το

πρόσωπο το οποίο αφορά η προστασία των δεδομένων αυτών. Εντούτοις, το άρθρο 7, στοιχείο στ', της οδηγίας αυτής δεν αντιτίθεται σε μια τέτοιου είδους γνωστοποίηση βάσει του εθνικού δικαίου.

(υπογραφές)